

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Előfizetési díj: Egész évre 12 frt., félévre 6 frt., negyedévre 3 frt.

Előfizetések és hirdetések helyben és vidékről a szerkesztőséghez küldendők be.

Helyben előfizethető: a szerkesztőségnél, a kiadó-hivatalnál, Demjén L., Keresztény P. kereskedéseiben. Egyes szám ára 5 kr. o. é.

Szerkesztőség és kiadó-hivatal: belső-tordautca szögletén, Csapó S. kereskedésével szemben, I-ső emelet, feljárás a kaputól jobbra.

Hirdetési díj: öt hasábos garmond sorért 6 kr. s egyszeri beiktatás után 30 kr. bélyéggel.

Hirdetések felvételnek: Helyben: a szerkesztőségnél, a kiadó-hivatalban, Demjén László könyv- és Keresztény Pál papír-kereskedésében. Bécsben: Haasenstein és Vogelmel (Neuer-Markt 11. sz.), Oppelik Alajosnál (Wollzeile 22. sz.), Rudolf Mossé officiel. Zeitungs-Agent (Stadt, Seilerstätte 2), Süddeutsche Annoncen-Expedition Stuttgart. Nyilváltór 20 kr.

A „KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY“

1872 szeptember 1-jétől mindennap egész nagy iven jelenik meg; előfizetési díj: egész évre 12 frt., félévre 6 frt., évnegyedre 3 frt o. ért.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizető után tisztelet-példánnyal szolgálunk.

A Királyföld rendezéséről.

(Ss.) Lapunk 256-ik számában, megbízható forrásból, eredeti táviratban jeleztük azon tjavaslat főbb elveit, melyet belügyminiszterünk a Királyföld rendezése tárgyában, a törvény értelmében készült a képviselőház asztalára tenni. E szerint vidék és város ezután is kapcsolatosan képezik a törvényhatóságokat, melyeknek élén a comes áll, mint kormányközeg; a törvényhatóságok közvetlenül a miniszteriumtól veszik a rendeleteket; végül, az egyetem jogköre az oeconomicumokra szorítkozik.

Mig e tjavaslatnak egész szövegét nem bírjuk nagyon természetesen a dologhoz nem szólhatunk; pedig szólanunk kell, mert ez nem speciális erdélyi, annál kevésbé szász érdek, hanem a magyar állam legfőbb életérdekeit érinti; hogy mi ért majd elmondjuk.

Különböztet minket az, a mi a tjavaslatból táviratilag jeleztetett, megnyugtató volt sok részben; de már más nap arról értesültünk, hogy az ó szász mesterkedések ismét részt akarnak törni a józan irányon, s akadnak némelyek, kik jónak látják ez urak tévedéseit legyezgetni.

De háládatlan egy szerepre, végzettéljes lépésre vállalkoztak.

Emlékoszlopot akarnak állítani a rendiségnek, a kiváltságnak a magyar jogállamban a polgári egyenjogúság gunyjár?

Törvény által pecsételtessék meg a jogsérelem, mely miatt és ellen a Királyföld népességének nagy többsége nem tegnap óta hangosan tiltakozik?

Ez által eltaszitsuk magunktól a józan románságot is, mely mindig és kiválóan ma csak arra figyel, hogyan érvényesíttetik a jogegyenlőség azon nemzetfeleikkel szemben, kik a teljes polgári jogokra már századok előtt és óta joggal bírtak?

Sok ezernyi magyarságot dobjunk oda az ó szász privilegium-viszketeknek kísérleti tárgyul?

Mindezt azért, hogy a magyar állam testébe éket üssünk, szükségtelen közigazgatási közeget állítván valami nemzetiségi területfele fölé, mintegy utmutatoul a nemzetiségi túlzásokra.

Ezeket fontolják meg azok, kik a heveskedő ó szász urakat netalán legyezgetik.

Az universitás csupán vagyonekezelő lehet ez idő szerint; kiknek hűlepedésre van szükségök, foglalkozzanak a vagyontermészetével is, ez hathatós izzasztó — a láz majd lecsillapul.

Pest, november 7.

r. A képviselőház mai ülése a mily váratlan, ép oly kellemetlen vitára adott okot. A mult ülésben ugyanis az udvarhelyszéki választás ellen beadott kérvényre nem mondatván ki az elnök által, a határozat, a legtöbbben azt hitték, hogy a kérvény elutasított. Hihették pedig ezt annyival is inkább, mert az elnök által indítványba hozott eljárási mód a baloldal által megtámadtván, a mellett senki nem szólalt fel, szavazásra sem tétetett fel a kérdés s e felett a határozat sem mondatott ki, a mi

rendszerint akkor történik, midőn a ház valamely szónok előterjesztésében megnyugodva, az elnök nem látja szükségesnek a mondottakat ismételni. A mai ülés jegyzőkönyvében pedig az foglaltatott, a mit az elnök indítványozott, hogy t. i. az udvarhelyszéki választás ellen beadott kérvény az állandó igazoló bizottsághoz utasított. Vagy 30 szónok szólalt fel e tárgyban, s végre megegyeztek abban, hogy a határozat az elnök által nem mondatott ki, de az elrendelt szavazás folytán a ház ma a jegyzőkönyvet hitelesítette, vagyis a kérvény az állandó bizottsághoz utasítván, annak jelentése nyomán fog a kérdés felett a ház határozatot hozni.

A pénzügyminiszter zavar mind nagyobb mérvéket kezd ölteni. Kerkapoly kijelentette, hogy személyesen fog Bécsbe menni, hogy ott érvényt szerezzen a magyar kereskedelmi érdekek követelményeinek. A „P. Lloyd“ elvárja a minisztertől, hogy ezen érvényszerzés iránti törekvésében a magyar pénzügyminiszter nem fog mint kérelmező a bankkal szemben szerepelni.

Leírhatlan azon elkeseredés, mely itt uralkodik s ha nagyon sokan azt hiszik, hogy a bank ily hallatlan eljárása a magyar kormány által declarált hadüzenet nélkül nem következett volna be, ez indokolható vélemény.

Különböztet minket az, a mi a tjavaslatból táviratilag jeleztetett, megnyugtató volt sok részben; de már más nap arról értesültünk, hogy az ó szász mesterkedések ismét részt akarnak törni a józan irányon, s akadnak némelyek, kik jónak látják ez urak tévedéseit legyezgetni.

Erélyes, határozott, minden kétértelműséget és félremagyarázást kizáró rendszabályok segíthetnek csak a bajon; s ezt épen a jelen alkalommal annyival könnyebben lehet elérni, mert a bank eljárása a lajtantuliaknál is a legelkeseredettebb hangulatot idézte elő csak néhány nap előtt.

A bécsi kereskedők ugyanis államjegyeket kértek, s cserébe aranyat ígértek. Mi természetesebb tehát, minthogy a bank által adott papír teljesen fedezve levén az érc által, legfőlegbb annyi vétessék provisioul, a mennyi költség a kezeléssel s a bankjegy előállításával jár. S a bank követel 4%-et, azért, hogy lehetségessé teszi a pénzforgalmat a kereskedelemnek, mely aranyrudakkal utóvégre is nem dolgozhatik.

Ez több az uzsoránál, több a legrefinorozottabb zsebelésnél.

Hisszük, hogy az országgyűlés megfogja tudni választani az utakat és eszközöket, melyek e visszas helyzetnek végetvetni vannak hivatva.

A helyzet mindenestre kényes.

Meggyőződésünk pl. és sokaknak meggyőződése az, hogy egy önálló magyar bank felállítása tönkre tenné a jelen viszonyok közt egész jólétünket. Ugy járnánk, mint a spanyolok, kik épen akkor jutottak a pénzügyi őrvény szélére, midőn Amerika feltalálásával nyakig usztak az aranyban és ezüstben. A nemzetgazdaság számos ily példát mutat fel, s a legrosszabb s legcsalékonyabb a dologban az, hogy a deroute észrevétlenül a legnagyobb bőség közepette következnek be. De utóvégre is kell lenni módoknak, mely a jelenlegi állapotokon segítsen.

Ezt sürgetően követeli Magyarország hittele, kereskedelmi forgalma és jóléte.

A legközelebbi országos ülés hétfőn fog tartatni. Holnap a deakkör tart ülést, melyen a fővárosok rendezése ügyében kiküldött bizottság fogja előterjeszteni munkáját.

Országgyűlés.

A képviselőház nov. 7-iki ülése.

Elnök: Bittó. Jegyzők: Szeniczey, Kiss, Széll, Wächter.

A kormány részéről jelen vannak: gróf Lónyay, Tóth, Pauler, Tisza, Trefort, Kerkapoly miniszterek.

A mult ülés jegyzőkönyve felolvastatik.

Az Ugron Gábor és Orbán Balázs megválasztása ellen beadott kérvény felett mindjárt az ülés megnyitása után hosszabb vita fejlett ki, melyben részt vettek Simonyi Ernő, Almásy Sándor, Paczolay János, Huszár Imre, Perczel Béla, b. Simonyi Lajos, Tisza Kálmán, Pulszky Ferencz, Madarász József, Somsich Pál, Györfly Gyula.

A ház többsége elfogadja, hogy a kérvények az igazoló bizottság jelentése után tárgyalassanak. Ezzel a mult ülés jegyzőkönyve hitelesítettik.

Elnök bejelenti az ujabban érkezett kérvényeket.

Csernátó az elnököt figyelmezteti, hogy nincs joga véleménye nyilvánításával a háznak irányt szabni, melyik bizottsághoz utasítsanak a kérvények.

Elnök kijelenti, hogy nézetét nem akarja a házra erőszakolni, s mindig csak is a házszabályokhoz alkalmazza magát. Csernátó megrovását, nem tudja, mivel érdemelte meg.

Kormos Lajos a verbászi gymnasium állami segélyezése iránt nyújt be kérvényt.

Kovács László jelentést tesz a mult országgyűlés feloszlása s a mostaninak összejövele közt lefolyt időszak alatt elintézett ügyekről.

Szögényi mint az állandó igazolási bizottság előadója jelentést tesz a bizottsághoz utasított választási jegyzőkönyvek és megbízó levelek megvizsgálásának eredményéről, mely szerint Ivánka Imre, Horn Ede, Patay István, Kondorossy György és Németh Albert képviselők a szabályszerű 30 nap fenntartása mellett igazoltattak. Az udvarhelyszéki választás tárgyában ellenben, minthogy általános többség nem volt, vizsgálat rendeltetett el.

Összefüggőleg ezen tárggyal Orbán Balázs és Ugron Gábor udvarhelyszéki képviselők megválasztása ellen beadott kérvény, mint a szabályszerű határidőn túl beadott, visszautasítottik.

Hely a képviselőház sikeres működésére megkivántatónak látván, hogy a ház a kormány által előterjesztendő tárgyakról előlegetesen tudomásul bírva, azokat a képviselők előzetes tanulmányozás és megfontolás tárgyává tehessek, ennél fogva figyelmezteti a kormányt, hogy tegyen mielőbb részletes előterjesztést a ház legfontosabb teendőiről és azok sorozatáról.

Átér a ház a napirendre, melynek tárgya a honvédelmi miniszter által legközelebb előterjesztett törvényjavaslatok előzetes tárgyalására kiküldendő 15-ös bizottság megválasztása, e tekintetben a szavazás megtörtént, melynek eredménye a a holnap d. e. 10 óraker tartandó ülésben fog kihirdettetni.

Több tárgy nem lévén, az ülés 12 óraker feloszlott.

A koleráról.

(Vége.)

3. Desinficiálási szabályok a poroshadsereg számára.

E szabályokat a porosz-francia hadjárat al-

kalmára dolgozta ki a berlini vegytani társulat elnöksége.

a) Hulladékok és ürületek desinfiálása.

Genyosészek és ürületes edények; felmangán-savas kálium oldata, vagy carbolsavas víz.

Köpöedények: carbolsav.

Éji edények: kimosás carbolsavas vízzel.

Éji székek: carbolsav por alakban, ha maradnak, felmangán-savas káli oldata, ha azonnal kiürítetnek.

Árnyékszék elkülönített ürületekkel: Carbolsav-por, carbolsavas víz.

Vízzel mosható árnyékszék: Carbolsavas víz.

Gödörös árnyékszék, istálló trágya nélkül vagy hordókkal: carbolsav-por, chlormanganlug, vasvitriol vagy más fémok.

Árnyékszék trágyával: Carbolsav-por, vagy meglocsolás carbolsavas vízzel.

Csővezeték árnyékszékhez: carbolsavas víz.

Tábori árnyékszékgyödrök: méz, gypsz vagy legalább föld; gyakori helyváltoztatás.

Trágyadombok: Carbolsav-por.

Pissoirok tonnákkal és lefolyások (szegletek) carbolsavas víz, vagy chlormész-oldat.

Elhasznált tépet, kötelek, genyszalagok stb. elégetés vagy elásás végett horganyedényben gyűjtendők össze, melyekbe carbolsav vagy felmangán-savas káli teendő. Ha efféle gödrökben van, chlormész kell használni.

Szalma, szóna stb., melyek sebesült szállítványoktól maradtak el, átvedesült derékalkak (az újra használandókról lásd a mosó ruhákról mondotakat) chlormész, aztán gyorsan elégetés.

Állati hulladékok vágó hidaktól stb. melyen eltemetendők, előbb mézszelleggel vagy chlormészszel meghintvén.

b) Helyiségek desinfiálására. Zárt helyiségek.

Betegszobák, vasuti kocsik s mindenemű szállítási eszközök, istállók (nagy figyelem fordítandó a jászolra) munkatermek, gyárakban, iskolák, fogházak, őrhelyek, kaszárnyak, mosó helyiségek, pissoirok, müto szobák, hullakamrák, állati anyagokat tartalmazó helyiségek, vágó hidak, a hajók fedélzet-aljai.

A talaj carbolsavas vízzel vagy chlormész oldattal meghintendő.

A falak és padlás carbolsavval és mézszel bemeszelendők.

A levegő-szellőztetés és laeczet vagy carbolsav elgőzöltetése által tisztítandó.

Ha a helyiségek nem használtak, s csak is ekkor történhetik teljes desinfectio, a talaj chlormészoldattal vagy chlormanganluggal megsuroltatik. Edényekben elhelyeztetik: chlormész sósavval vagy eczetsavval, vagy koncentrált légenyav vagy légenyav fekvony ölemezzel. Kén égettetik el (kénrudak) agyag edényekben.

E füstölések után szellőztetni kell és carbolsavat kell elhinteni.

Nyitlérek.

Udvarok, vásár- és tábori vágóhelyek, temetési helyek, csatatermek, elhagyott kötözési helyek.

Mindenekelőtt eltávolítandók az ártalom okai, (rothadó testek, hullák stb.) elásás által, vagy legalább beborítandók (chlormész, föld vagy mézszel.) Ezenkívül nagyobb tereket öntöző szekerek által chlormanganluggal kell meglocsolni. Ajánlatos gyorsan növekedő növények elvetése is.

c) Viz tisztítása.

1) Ivó vizet legkönnyebb ártalmatlanná tenni főzés által. Különböztet jó hozzá tenni igen

keves felmangánsavas kálit, úgy hogy a víz alig legyen megfestve.

Zavaros vagy állás közben megzavarodó víz kevés timsó vagy szóda hozzáadása által megtisztítható.

A szén szűrők csak akkor működnek jól, ha levegő elzárása mellett gyakran kikerítettnek.

2. Folyó és álló vizek (folyókák, utcai csatornák, mindenféle vízfolyások) minél több vízzel folytonosan folyásban tartandók s gyakran következő szerek oldatát kell beléjük önteni: carbolsav, mészeleg, chlormagnesium és kátrány (Süvern-féle vegyíték); vagy chlormanganlug és más fémok. d) Fehérneműek, ágyi ruhák, öltözetdarabok stb. desinfiálás.

A fehér ruha használat után azonnal carbolsavval locsolandó meg; aztán forró vízben tartandó egy ideig; derékalkaj, ruhák, egyenruhák stb. 100—110°-ra fűtött kemencében melegítendő. Hol ez nem tehető, különösen inficiált darabokat azonnal el kell égetni, másokat carbolsavas vízzel átítva kiszáritani.

e) Élő marhák, melyek ragályos anyagokkal érintkeztek, carbolsavas vízzel mindenütt beprecskelendő.

f) Emberek, kik ragályos anyagokkal érintkeztek, kezeiket stb. felmangánsavas kállal tartoznak megmosni.

Szállítandó hullákat carbolsavas vízzel kell mindenütt meghinteni s chlormész oldattal (1:20) átítatott ruhákba takarni. A hoi csak lehet a hasúrt fel kell nyitni s egy kevés chlormeszet betölteni.

Sebek kezelését orvosi gondozásra kell bízni. — Arra mindenkor ügyelni kell, hogy tiszta felmangánsavas káli és tiszta carbolsav használ-tassék.

g) Szabályok a szerek készítésére. Felmangánsavas káliban legyen: 100 rész vízre egy rész tiszta felm. k.; ha csak nyers só van, ebből 5—10 rész veendő; fertőtleníti a folyadékokat szilárd anyagoknak csak felületét.

Carbolsavas vizet kapunk 1 rész tiszta jegecsez carbolsavnak (mely az üvegnek meleg vízbe tétele által megolvad) 100 rész vízbe tétele által. Tisztátlan carbolsavból legalább két-annyi veendő.

Carbolsavport egy rész tiszta carbolsavnak 100 rész föld, homok, gyps-por, fűrészpör, szénpör vagy más ilyessel vegyítése által kapunk, ez anyagokat előbb megnedvesítve. Erre nem jegeczett carbolsav (kétannyi) inkább használható.

Carbolsav-sók kétszer annyit mennyiségben alkalmazandók, mint a sav.

Meszelés végett 1 rész carbolsavat 100 rész oldott mészzel használunk.

Chlormész oldat ebből egy részt tartalmazzon 100 r. vízben.

Brom-mi igen heves hatásánál fogva csak csekély mennyiségben alkalmazható s chlormeszet és más ilyet helyettesíthet — rázás által a vízben eloszlik. Csak hozzá értők által kezelendő.

Vasvítról és más fémok oldatát kapjuk, ha az illető sóval túltelített vizet sokszor áttöltögetjük és sefrázzuk.

Süvern-féle elegy: 100 r. oltott mész, 15 rész kőszénkátrány, 15 rész chlormagnesium vízzel.

Az erd. muzeum részére 1872 October havában beküldött adományok jegyzéke.

I. Könyvek: A cs. kir. udvarmesteri hivatalból, Kunstwerke der Schatzkammer des oesterr.

TÁRCZA.

Békés Gáspár.

S a mit a nagyvezér mondott, az a portán Szelim szultán idejében Békés iránt létezett hangulat hű kifejezése. Antalfi Imre és a budai pasánál működött Földvári Iván minden ügyességeik dacára mitsem tudtak kivinni. Azonban 1574. decz. 13-án Szelim meghalt, s az új szultánál — bár ott sem a kívánt, de mégis nagyobb sikerrel tettek lépéseket. A nagyvezér ugyan most sem szűnt meg sürgetni Békést Musztaffa által, hogy menjen le a portára; de ő tudta, hogy ha bemeleg, fejtét és pártja sorsát kockára teszi; azért Bécsből 1575. febr. 14-én ¹⁸²⁾ Musztaffához írt levelében, a pasa sürgetésére azt adja válaszul, hogy a mint ezelőtt is megírta és megizente embere által, az semmiképen sem lehetne, hanem ha veszni akar. Németországban nem úgy van mint a török császár birodalmában, hol mindenkinek csak a császárra hallgatnak. Itt sok szabad fejedelmek és főurak vannak, kik hire nélkül semmit nem mivelhet a fejedelem; „ki ha szintén megengedné is — ugymond — hogy bemenjek, avagy ugyan parancsolná is soha azok nem engednék; ezer fejem volna is, egyiket oda

¹⁸²⁾ Erd. tört. tára 135—9. II. közlve van, de hibásan 1574-re téve. Bethlen II. 368—73. II. 1575-re teszi, s ez helyes; én egy a gr. Keménygyűjteményében levő egykoru hiteles másolatból győződtem meg erről, melyből a hiányokat is kipótoltam.

Kaiserstaates. 11—14 füzet. Kolozsvár város községétől. Jakab Elek Kolozsvár tört. I. köt. Oklevél tár I. köt. és Rajkos Kolozsvár történetéhez. Kolozsvár 1870. — Brassai Samueltől, The athe-neum. London. 1872 I. félv. — K. Papp Miklós nyomdájából 18 drb. nyomtatvány. — Bettelheim testvérek aradi nyomdájából 1 drb. — A gy. fe-jervári püspöki nyomdából 2 drb. — Imre Sándor m. vásárhelyi nyomdájából 1 drb. Gött János és fia brassai nyomdájából 1 drb. — Römer és Kammer brassai nyomdájából 1 drb. nyomtatvány.

II. Régiségek és érmek Tompa Imrétől 1 drb. ezüst pénz. Özv. Végh Andrásnéól két régi virágtartó kőből.

III. Természeti tárgyak: Haller Rezsőtől 1 sus sorofa (vad kan). A Személyzet saját gyűjtése 1 scolopax rusticola (erdei szalonka) 1 gallinula porzana (vízi csirke) 2 rana esculenta (kecske béka).

A küllőmegyei kölcsönös tűzkár-biztosító-társulat.

(Vége.)

A társulatnak 1868-dik évi július 1-ső napján történt megalakulása alkalmával a biztosítás végett bevallott összeg tett 400,000 frtot.

A jelenben pedig 1089 társulati tagnak biztosítva van 872 lakháza, 2089 gazdasági épülete és takarmánya összesen 537,530 frtban.

A lefolyt 4 év 3 hó alatt a társulatot érdeklő tűzkáresetekért megtérített károösszeg pedig:

az 186 $\frac{1}{2}$ -ik évben tett	3630 forint
az 1870-dik „ „	4637 „
az 187 $\frac{1}{2}$ -ik „ „	3173 „
összesen	11,440 forint.

Ezen károösszegnek megtérítése végett a tagokra díjrészletben kiíratott

1869-ik évi december 10-kén 1 $\frac{1}{2}$ % és 1871-ik évi május végén 1 $\frac{1}{2}$ %

E szerint főállása óta lefolyt 4 év és 3 hó nap alatt minden társulati tag fizetett:

a) a társulatbaálltakor előlegben 100 ft után 1 ftot
b) két díjrészletben 100 ft után 2 „

összesen tehát 100 forint után 3 ftot.

Ha most ezen 3% díjrovatalt a lefolyt 4 $\frac{1}{4}$ -ére felosszuk, kiténik, hogy a küllőmegyei kölcsönös tűzkárbiztosító tagjai évenként 72 krajczár biztosítási díjt fizettek 100 ft biztosított érték után, melyet más biztosító intézetnél fel nem található kedvező eredményt tekintetünk, holott be kell vallanom, hogy az ifjú társulat, kiszabott működési körében, még távolról sem foglal el oly terjedelmet, minőt tisztán humanisticus irányzatából folyó előnyeivel hivatva van elérni, mert hiszen e megye területén levő 17,133 lak- és több mint 32,000 gazdasági épületnek — a főnebbi számokban — alig találjuk 5%-át biztosítva.

Mindazonáltal megnyugvást találhatunk e kezdetben, ha figyelembe vesszük, hogy más fejlettebb államokban is a biztosítás eszméje csak lassan birt gyökeret verni, midőn itt is észlelhetjük, hogy a minő léptekkel terjed e megyei társulatjótékony-ságának felismerése, azon mérvben nyeri óvenkénti gyarapodását is, melynél fogva bizton föltehetjük, hogy a fokozatos gazdasági fejlődés, a nép értelmiségének fejlődése és terjedése, a biztosítási intézmény meghonosítását fogja eredményezni.

Hogy azonban a szerény körben mozgó megyei biztosító társulatnak — jeleztem előnye — (melylyel főntartása is indokolható) annál biztosabban kitűnjék, szükség, hogy más valamely nyereszkes társulattal is összehasonlíttassék, e czélból tegyük meg — többeket mellőzve — az összehasonlítás, tudtomra ez idő szerint legmérsékeltébb

nem vihettém . . . Sok szem vigyáz minden pillanatban én reám. De ha ő ngának ugyanaz akarhatja, a fő vezérbasának, hogy én elveszek: ő nga küldjön ide, öllessen meg itt, mert nekem mindegy akár egyképen, akár másképen; ha ő ngának halálomban léssen nagyobb haszna, hogy sem életemben, ám öllessen meg; lássa mind e világ, mint fizeti meg ő nga az én hűségem szolgálatomat, kit én a meghalt király fia idejében miveltem a hatalmas császár ellenségei ellen . . . ám legyen példájok egybeknek . . . Isten látja, hogy az életben több haszna lenne, mint a vajda teljes életében. Mindennap sok szidalmat vallok a hatalmas császár iránti hűségemért; török nevem van, és sokan mondják, hogy megérdemleném, hogy a bőrdemet is nyuznák rólam“ . . . Kéri, adja elébe a vezérbasának, hogy ne veszítse el őt minden érdeme nélkül; mi haszna lesz az ő veszedelmében? Másokat is elidegenítene a portától, mert mindenk tudják, mit szolgált ő a hatalmas császárnak. Ne tekintsen a vezér basa a vajda vádjaira, mert az neki mindenét elvette, s ha lehetne, életét is elvenné. A vezér basa csak akarná, megérdemni, ki legyen a vajda és minémű híve legyen a hatalmas császárnak, és mint praktikal most is a hatalmas császár ellen; akkor talán rá is tekintene. „Meglátja ő nga, ha én mind eleitől fogva igazat nem írtam a vajda praktikal felől, bátor szörnyű halállal öllessen meg ő nga. Most is pápához követet küldött; ide is jó és megyen postájá; valamit a hatalmas császár portájáról írt neki, ide mindeneget megír“ . . . „Értem, hogy azért is nehezelt a ngos vezérbasa

díjzabással bíró „Victoria“ czimű tűzkárbiztosító-társulattal.

E társulat az épületek biztosítására VIII. főosztályt állított fel, melybe a községek tetszése szerint sorozta.

A főosztályok fokozatos emelkedésű külön díjzabással bírnak.

Ezen kívül mindenik főosztály még különböző alosztályra oszlik, megannyi különböző díjfokozattal, míg ismét

a gyarak egészen külön díjzabás alá esnek. A főosztályok következő külön díjfokozat alá eső alosztályokat tartalmaznak, u. m.:

az 1-ső alá soroztatnak cseréptető alatti kő- vagy téglapületek,

a 2-ik alá soroztatnak cseréptető alatti faépületek.

a 3-ik alá soroztatnak zsendelytető alatti kő- vagy téglapületek,

a 4-ik alá soroztatnak zsendelytető alatti fa-épületek,

az 5-ik alá jönnek: szalma- vagy nádtető alatti kőépületek.

a 6-ik alá jönnek: szalma- vagy nádtető alatti faépületek.

Ezen főosztályzatok közül legkedvezőbb esetben megynkre alkalmazható az V. főosztály, melynek díjzabásai szerint: a) cseréptető alatti kő-épület biztosítási díja 100 ft után 55 kr.; b) zsendelytető alatti kőépület 100 kr.; c) faépület 150 kr.; d) szalmafedél alatti kőépület 250 kr. és e) szalmafedél alatti faépület biztosítási díja 100 forint után 300 kr., azaz 3%, — e díjfokozaton kívül a biztosító fizetni köteles még irodai díj czim alatt 5 forintot, biztosítási díj után 50 kr. és a megfelelő fokozat szerinti bélyegilletéket.

Már most, ha tekintetbe vesszük, hogy e megyében, fájdalom, az épületek legnagyobb része még mindig szalmával fedett faépület, melyért évenként 3% biztosítási díj lenne fizetendő, tehát épen azon összeg, melylyel a megyei kölcsönös biztosító-intézetnél, mint fennebb kimutattam, 4 év és 3 hó-napi biztosítása lett fedezve, önként kiténik azon fontos előny, melylyel eme emberbarátias alapokra fektetett kölcsönös biztosító-társulat amaz fö-lött áll.

Feltűnőbb különbség mutatkozik azonban a takarmánykészletek biztosítási díjzabásánál, mert míg a megyei kölcsönös biztosító-társulatnál, mint már előadtam, a takarmány, gabona stb. az épületekkel ugyanegy eljárás alá esik s főállása tehát 4 $\frac{1}{4}$ év alatt összesen 3% biztosítási díjt vett igénybe, addig a „Victoria“-nál említett főosztály szerint a hasonbiztosítás negyedévenként igényli a 3%-ot; e szerint tehát e számadatok kétségen kívülé teszik e megyei társulat előnyeit, s mindenkit meggyőzhetnek a felől, hogy főntartása és lehető gyarapítása Küllőmegye földmivelő lakó-sainak legfőbb szükségei közé sorozható, és hogy Küllőmegye képviselő-bizottságát a megyei lakosság jól felfogott érdeke vezette ama üdvös intézmény életbeléptetésére, melynek már csak gyarapulást és terjedést kívánhatunk, hogy ne legyen Küllőmegyének polgára, kit a véletlen tüzesetek vagyontalanára tehessenek és ebből folyó keserű szenvedéseit, nélkülözéseit a felebaráti szeretet könnyörmozsaival legyen kénytelen enyhíteni.

És ezzel alán be is fejezhetném a küllőmegyei kölcsönös tűzkárbiztosító-intézet ismertetését, ha nem volna helyén — ez intézménnyel közvetlen kapcsolatban álló — még egy körülménynek felhozatala, legyen tehát szabad igen röviden erre is kitérnem.

ér reám — így folytatja tovább — hogy itt vagyok a fejedelem udvarában; a halál elől futotam ide, nem a végre, hogy a hatalmas császár hűségétől elszakadjak; mert a vajda mindenütt elfogja utamat; hogy ide jöttem, itt vagyok a fejedelem udvarában; szép szót kell neki adnom, és magamat igen kell neki ajánlanom ideig; mert te ngod megítélheti, hogy az én mostani állapotom azt kívánja; sőt a ngos basavezér is arra intett engemet embe-rem által, hogy azt miveljem. Ha ő nga a fővezér-basa rám tekint, az én igaz hitemre, többet adok ő ngának, hogy nem a vajda teljes életében adna.“

Azt is tudatá Békés a pasával, hogy Báthori fenen dicsekszik azzal, hogy a vezérbasának négy ezer aranyat ígért az ő portai követének, Antalfi Imrének kiadatásáért, s hogy az neki meg is ígértetett; az is tudomására van — ugymond — hogy neki, Musztaffának is summát ígért István deák kiadatásáért; de ő bizik, hogy azt nem teendik.

E levél, Musztaffa befolyása a Békés ügyében Konstantinápolyba küldött Amhát kihaja által, s Antalfi ügyessége az új szultánt megnyerték, s Békés ügyeinek jobb fordulatot aítak. Antalfi előterjesztései a divánban komoly tanácskozás tárgyává lőnek. E fordulat egyik rugója az volt, hogy Erdélyből levél érkezett a RR.-tól a nagyvezérhez Békés mellett, s ez, mihelyt ama levelet elfolvasta, rögtön hivatá Antalfit; megkérdezte, hogy mi módon mehote be Békés Erdélybe; másokat is, kik még a fejedelem idejéből ismerték őt, kikérdezett az iránt, miféle ember Békés, és milyen koru; vajjon szerette-e őt az ország, és mi oknál fogva

Említés nélkül nem hagyható a kölcsönös biztosító intézet általánosan felhozott azon árnyoldala, mely szerint törénhető nagyobb mérvű károsodások esetén, a tagokra alig megbírhható rovatall sulyosul.

E tekintetben a megyei társulat szabályzata azon intézkedéssel kívánta az eshetőleges túlterhes kirovást mérsékelni, mely szerint t. i. az egy évi legmagasab díjzabást 3%-ban állapította meg.

Való ugyan, hogy ily kivételes esetben a károsultak nem juthatnak rögtön teljes kártérítéshez, de a 3%-ból befolyó összeg aránylagos fosztasából, mindenestre részesül mindenik annyiban, hogy bekövetkező új rovatall kiírásáig legelőbbb szükségeit pótolhatja. Ezen eljárásban tehát a biztosítottak teljes kártalanításuk iránt megnyugvást találhatnak, míg a biztosítók e rendkívüli esetben is nem terhelhetnek nagyobb fizetéssel, mintha valamely nyereszkes társulatnál fizették volna be a rendes díjt.

Andrássy István.

Anglia társadalmi viszonyai

Angolországban Leone Levi statisztikus Angolország társadalmi viszonyaira nézve következő igen fontos és érdekes adatokat állított össze. Angliának lakossága kerek számban 30 milliót tesz ki. Ebből csak az iparos munkás osztály 22 millió főre megy, melynek évi jövedelme 418 millió font sterling, vagyis fejenként 19 font sterlinget, családonként pedig 85 fontot tesz. Aránytalanul kevés ezzel szemben azok száma, kik földmiveléssel foglalkoznak, mivel csakis 3 millióra tehető, mely nagy aránytalanság sehol Európának egy államában sem tapasztalható. Ez aránytalanság évről évre nő: ugyanis 1831-től 1841-ig 7 millióval szaporodott a lakosság s ezzel egyidejűleg 300,000 ról fogyott a földmivelők száma. 1851-től 1861-ig újból növekedett a lakosság, habár nem az előbbi arányban, s a földmivesek száma szintén fogyott 400 ezerrel. E számok igen hangosan beszélnek. Kiténik ezekből, hogy az agricultur foglalkozással szemben az iparos osztály mind számossabb, mind erősebb, mind compactabb lesz. Érdekese a földbirtokra vonatkozó statisztikai adatok is. A mult század végén Angliában 250,000 földbirtokos volt, — most alig van 30,000. Tizenkét ember Skotia földjének felét, 150 ember pedig Anglia földjének felét bírja. Dudley Baxter-tory legújabb kiszámítása szerint Angliának összes értéke 8 millió ember kezében van. Szerinte Anglia összes reális- és personalis értéke 6.000.000,000 font sterlinget tesz, melyből a munkásosztályokra csak 200.000,000 font esik; tehát csak a harminczad rész. A vagyonos osztályok össz. 5,700.000,000 font sterlinggel bírnak, melyből egy főre 700 font, egy családra 3200 font esik. Bizonyos azonban, hogy az összes érték $\frac{1}{4}$ része 450,000 ember kezében van, kik családjaikkal együtt nem tesznek ki többet 2 millió léleknél. Ezek képezik a tulajdonképeni gazdagok osztályát, kiknek jövedelme tehát fejenként 2400 fontra, családonként pedig 10,000 font sterlingre megy. Ki van számítva az is, hogy 8 millió lakos (a felsőbb osztályok) saját szükségletére évenként 160 milliót, luxuskidadásokra pedig 370 milliót hoz forgalomba. A felsőbb osztályok luxusa leginkább a vadászatban mutatkozik. Nagy-Britannia földjének egy heted része tulajdonosaik által csak vadászatra használtatik. Skócia földjének pedig tizedrésze kizárólag csak szarvasvadászatra használtatik. E földnek nagy része állott ezelőtt művelés alatt, de a vadászati mánia visszavezette a régi természeti ál-

gyűlöli a vajda? És a kiket kikérdezett, Amhát kihaja hallatára mindnyájan jót mondtak róla. ¹⁸³⁾ Ezek eredménye az lett, hogy a diván ügye tanácskozása után a nagyvezér Mahumet bégét a követhez küldé — mint ez Békéshez írt tudósításban írja — a ki élőszóval tudatá vele a pasák azon határozatát, hogy Békés Erdélybe bemehet, csakhogy ez az ország romlása nélkül történjék, — a mint ezt maga a követ is megígerte előterjesztéseiben; fejére és szakállára esküdtött a bég, hogy azon esetre, ha a kikötött módon megy be, a porta neheztelésétől nem kell tartania. Tudósítá Mahumet a követet azon szöváltásról is, mely a pasák közt a tanácsban kifejtett a felett, hogy ha Békést az Erdélybe menéstől elzárják s közte és a vajda közt béke jönne létre, és mindketten a német részére hajolnának, felől volna, hogy ők Erdélyt elvesztenék. Azonban az is elhatározatotott, hogy a bemehetésről engedély-levél ne adassék neki, miután szándéka felől nincsenek tisztában; s minthogy a török se-gélye nélkül kíván bemenni, engedély-levele nélkül is bemehet. Hogy pedig a nagyvezér Békést a portára hívogatta, csak azért tette, hogy megpróbálja vajjon bemenne-e és ha bemenet volna, ön szabta feltételek alatt akasztotta volna nyakába a vajdaságot. ¹⁸⁴⁾ E határozat keletkezése után Mahumet dragomán Prágába küldetett Békéshez, alku-dozni a beütés felől, hol Békésnél az erdélyi élé-

¹⁸³⁾ L. Antalfi beszélgetését Ungnaddal. Gerlach: Tage-Buch. 143. I. Szalai i. h. 213. I.

¹⁸⁴⁾ Bethlen II. 289—291. II.

lapotba. Ezen kiáltó adatokat fel is használják a népszónokok meetingeken annak kimutatására, hogy ez állapotok már többé fen nem tarthatók.

ÚJDONSÁGOK.

Kolozsvár, nov. 9-én

Figyelmeztetés. T. polgártársainkkal sietünk tudatni, hogy lapunk november 1-e óta legjutányosabb arban vesz fel bármily alakban hirdetések; s ha kívánatik, a fogalmazásról is gondoskodik a „Kolozsvári Közlöny“ kiadó-hivatala.

Király ő felségén nov. 7-én Gödöllőről Budára érkezett, s a kihallgatáson 26 kérelmezőt fogadott. Délben fogadta a pozsonyi izraelita hitközség küldöttségét, mely, mint minden évben, a hagyományos Márton-napi ludakat hozta föl. A két lud mindenike 15 font, és szalagokkal voltak föl-diszítve. — Az a hír, mintha a királyi udvar Görzbe költözne Gödöllőről, nem való.

A választási törvény reviziója. A mint biztos forrásból értesülünk a választási törvényjavaslat reviziója javában foly. A közelebbi választás tanulságai folytán lényeges változtatások érik az ismert szerkezetet. Ilyen lényeges változtatás az, hogy a képviselőség bizonyos erkölcsi kvalifikációhoz lesz kötve. A ki „beostelenítő büntetést el volt ítélve“ jövőre nem lesz választható. Az elv, mely el volt fogadva a törvényhatósági és községi választásoknál, el lesz fogadva a képviselő-választásnál is.

Ünnepélyes mise. Holnap, vasárnap a kegyesrendiek templomában tartandó infulás misére „dalkör“-ünk nagy szorgalommal tanulta be az egyes darabokat. Egyetemünk megnyitásának ünnepélye a misével veszi kezdetét, melyre — mint hírlík — egyetemi tanáraink is megfognak együttesen jelenni. Ohajtandó volna, ha e misén részvételre egyetemi polgáraink is sorakoznának.

Államrendőrség A belügyminiszteriumban már az országgyűlés elé való terjesztésre készen fekszik a magyar kir. állami rendőrség szervezését tárgyzó elaboratum, mely a rendőrtügyben behozandó és viszonyainkhoz alkalmazott mindenemű újítást magában foglal.

A kolozsvári m. k. tudomány egyetem megnyitása alkalmából rendezett ünnepélyes isteni tisztelet a helyi kath. plebániái anyateplomban vasárnap folyó hó 10-én délelőtt 9 órakor fog megtartatni.

Vasárnap a templomi ünnepet egy érdekes világi szertartás fogja követni a Lyceum nagy termében, nt. Berde Áronnak rectori hivatalba igtlása menend végbe.

Disz előadás. Holnap színházunkban egyetemünk megnyitása alkalmából adandó „Éljen az egyenlőség“ című vigjátékra ujjalag felhívjuk a közönség figyelmét. E vigjátékot dicső emlékü Eötvös Józsefünk 1841-ben írta, s csak három év múlva vette elő íróasztala fiókjából, hogy az „Aradi vészlapok“ számára átadja; csak ekkor értesült a közönség a színmű-irodalom e kincséről, melyet a szerző tulszerénysége három egész évig rejtve tartott. Első előadása a pesti színpadon ugyanazon évben történt, melyben megjelentek az „Aradi vészlapok“; ettől kezdve azután gyakran adatott elé s a közönség élvezettel nézte mindannyiszor végig e lőkéletes magyar zamatu vigjátékot, mely következetes jellemei s az érdekes cselekvényekben kitűnő, valódi gyönyge színműirodalmunknak.

gületlenek követeivel is találkozott; ezek kijelenték a dragomán előtt, hogy az erdélyiek csak Békést akarják vajdájukul. A nagyvezér midőn ezekről értesült, küldé Amhát kihaját, hogy mondja meg Antalfinak: irjon urának, hogy nyomuljan be Erdélybe; de a kihajá tudatá, hogy Antalfi ép levelet kapott Békéstől, melyet ez alkalommal kívánt átadni üdvözléte mellett a nagyvezérnek. Am hozza el a levelet — mond erre a nagyvezér — de egy szót se szóljon, hogy ellenségeinknek gyanura ok ne szolgáltatassék; egyuttal megkérde, hogy vajjon mit akar szólni? Mire a kihajá azt felelte, hogy írást kíván ez ügyről, hogy tudniillik Békés nagyvezér megegyezéséből tört Erdélyre s vérté ki onnan a vajdát. „Írásra semmi szükség — mondá a nagyvezér — mert ha vele vannak a RR., kilehetne ellene? Attól ne tartson, hogy itt akár a császár, akár más valaki nehezteljen, feltéve, hogy teljesíti a mit ígért, hogy t. i. nagyobb adót akar fizetni, mint Báthori István.“¹⁸⁵⁾

„Abban állt e róka pasának álnoksága — mondá a fenebbiek előadása után Ungnadrak Antalfi — hogy noha akarta, s ráparancsolta uramra Erdély megrohanását, mégis írást nem akart neki adni; hogy azon esetre, ha felsül vele, a pasától ne lehessen számat kérni. Ime, néhány hónapval ezelőtt Békést erőnek-erejével Konstantinápoly akarták vonszani; aztán a budai pasa tanácsára csakhamar vajdává akarták tenni; és a koczka ismét fordult,

Egyetemi ösztöndíjak Hallomás szerint az egyetemi ösztöndíjak elnyerésére nézve az határozottat: hogy a folyamodók közül csak azok tarthatnak ösztöndíjra igényt, kik a félév végén e czeleből tartandó zsó és írásbeli szigorlatot a legkitünöbben kiállják.

Egyetemi rendelet. Egyetemünk fekete tábláján a tanári kar azon határozata van kifüggesztve, mely szerint a jogi facultásra beirt egyetemi polgároknak szoros kötelességévé teszi hetenkint 20 órát hallgatni.

Magyarország hg. primása az oláhországi apostoli helynöknek a Bukarestben felállítandó papnövelde költségeinek fedezésére 250 frtot s 25 daraba ranyot adott; — a balassagyarmati kath. iskola felszerelésére 500 frtot, a nagy-lehotai templom kijavítására 200 frtot, a nagy-ölvédi kath. iskolára 80 frtot, a nagy-szombati szegények számára 120 frtot; az eozdöghi templomot mindennemű egyházi szerokkal ellátta, a hidvégi elégett templomot pedig újból fényesen felépített. Az új esztergami leány-iskola és növelde fölépítése megalapítása ő hercegségének, hallomás szerint több mint 50 ezer ftjába került.

Kolozsvár egészségügyi szakbizottmány között tevén a belügyér általunk is kiadott „népszerű oktatás“ a koleraüggyben, ezt következő részletes helyi rendelkezésekkel kíséri: Ezek folytán, minden e városi lakos, ugy a saját mint a közérdek tekintetéből, különbeni érzékeny pénz vagy fogság büntetés terhe alatt köteleztetik: a) hogy lakása udvaráról mindenemű szemét és gané csomót azonnal hordasson ki, s azt rövid időszakban mindannyiszor ismételje; b) Szükségszeke és vizető helye emésztoi fertőitlenítését naponta az utasítás 3-ik pontja alatt leirt módon pontosan eszközöltesse; c) s hogy óvakodjék mindenki bármint állat vagy növényi korhadványnak és tisztátalan folyadékknak az utazára való kihordása, öntése vagy ez utóbbinak a vízvezető csatornákoni kihocsátásától. d) Kötelességévé tétetik végre minden háztulajdonos, vagy lakónak, hogy a szükebb mellék utcákban a háza vagy lakása előtt elvonuló vízvezető csatornát naponta pontosan takarítsassa ki, hogy az abban meggyűlni szokott sár és apró hulladékok büszhötté ne válhassanak. És utóljára, ha minden elővigyázat daczára az említett járvány e városban is mutatkoznék, köteles leend mindenki a körében felmerülendő ily eseteket haladéknélkül az illető tized kapitánynak, vagy egyenesen a főkapitányi hivatalnak bejelenteni, oly egyének ápolatásáról, kiknek arra megfelelő helyiségük, vagy módjuk nincs, a hatóság fogván gondoskodni. Kolozsvárt, nov. 1-én 1872.

Egyetemünk maholnap megnyitlik. A műveltségnek egy nagyszerű intézete lesz ez. A műveltség izlést feltételez az életben is ugy, mint a társadalomban. Városunk rendőrségét s a közigazgatásért első sorban felelős polgármesterünket tisztelettel figyelmeztetjük az idő e nagy változására. Negyven tanári férfi jött városunkba, 2—300 művelt ifjú jöven egyetemünkre. Meltányolja a városi előljáróság e helyzetet — kérjük. Az éji világitást ellenőriztessek pontosan. Az utcák seprését ne felejtsek. A szeméthalmokat távolítsassák el. A csatornák tartassanak tisztán. A járdaspeprök ne vegyék ingyen a fizetést. A Kis-Szamos csatornán kazall áll a cserganéj minden 10—15 ölnyre. Ez pestisessé teszi utcáink és szobáink légét. Távolítsassák el. Ez igen veszélyes a közegészségre nézve. A rendőrségnél ezért panasz is volt többször. Hallgassák meg az illetők a baráti figyelmeztető szót! Külmonostorutczában a Filker-sikátorral szemben egy nagy fedett sáncoz van, melyből mint árnyékszek — Cloacából jó ki a ragályos

mikor Kendi Sándor Báthori nevében Konstanczi-nápolyba érkezett; ura mellé állottak ugyanis, s sőt magát elég jó válaszzsal bocsátották el, igérvén: hogy Báthori és utódait fen fogják tartani Erdélyben, mi több a lengyeleknek is írtak, hogy őt királyul fogadják; most pedig ime, újból örömet kiüzetnek Erdélyből.¹⁸⁶⁾

A nagyvezérnek, az engedélylevelé újabb sürgetésére adott tagadó válaszárol april 23-án tudósítá Antalfi Imre Békést, melyet — mint levelében mondja — azzal indokolt a nagyvezér, hogy a porta kisebbségére válnék az, ha Békésnek, ki a szultán ellenségének udvarában tartózkodik, a szultán országába beütesre engedély adatnék. Irja továbbá, hogy Kendi Sándor ép akkor érkezett a portára nagy ajándékokkal, és a nagyvezér által jó ígéretekkel bocsátottat vissza. Jó lenne azért, hogy Békés minél gyorsabban nyomulna be Erdélybe és ne késedelmeznék; beütéséről tudósítsa a nagyvezér; ha nem gyorsítja beütését, minden hivat és barátait veszedelemnek teszi ki, mostoha anyját és magzatait¹⁸⁶⁾ elveszti, és őt a követet is a legnagyobb szerencsétlenségbe juttatja, mert ha a vajda néhány ezer forintot küld a vezérhasának, ez őt minden bizonynyal kezébe szolgáltatandja.¹⁸⁷⁾

¹⁸⁶⁾ Békésnek két fiáról van említés Gábor, és Lászlóról; de ekkor csak Gábor élt még; László ugylát-szik — második nejétől született.

¹⁸⁷⁾ Bethlen II. 291—3 II.

büszhődtség. Járni is alig lehet ott. Hát közelében élni?! Inkább egy börtönben, mint itt. A városnegyed kapitánya írásban tett erről két ízben is jelentést ezek dögeletes kigözölgése miatt elhanyagatására iránt. Már fél éve telt el, s még nincs intézkedés téve. Ugyan mit tesz a hatóság, mit a rendőrség, ha itt kötelességét nem teljesíti? Felelek e érette, ha ez undok földalati csatorna és timárcser miatt a kolera maholnap kiüt nálunk is? Mozduljon meg a tanács. A rendészeti törvényt tartsa meg, a közegészséget védje. Ha e barátságos felszólításunk nem használ, a képviselő testület elébe vesszük ez ügyet. □

Fogarasy Mihály erdélyi püspök ur ő nmga. a csi k-ménasági tűzkárosultak részére 190 frtot, a véczkeir. kath. iskola fölépítésére 150 frtot, az abosfalvi r. kath. iskola fölépítésére 150 frt. adományozott.

Gróf Andrássy Gyula közös külügyminiszternek honvéd-tábornokká való kinevezéséről a bécsi „Neue freie Presse“ igen érdekesen ír: „Gróf Andrássy Gyulának a honvédségben tábornokká való kinevezetése újra fölkelte azon sajtószere körülmények hosszas láncolatának emlékeztet, melyek a magyar államférfi fényes pályafutásának oly különös, mondhatni, regényyszerű színezetet adnak. Ha már magában véve is csodálatos dolog, hogy egy oly ember, ki egy ízben politikai okoknál fogva in effigie fölakasztott, később ugyanazon fejedelem alatt a korona tanácsának legmagasbb bizalmi helyére meghivatott: ugy kinevezetése a honvéd tábornoki rangra még egyéb visszapillantásokra is fölhiv bennünket. A maga idején Lathán innen nem volt gyűlöttebb név mint a „honvéd.“ Ezen névvel ijesztgették nálunk a gyermekeket, ép ugy mint egykor a „kuruczok“ és „török kutyák“ neveivel. És azon körülmény, hogy az ünnepelt gr. épen ezen csapatokban nyert kitüntetés — mintegy megjutalmazásul azon összes érdemének, a melyeket mint az állam ügyeinek legfőbb intézője szerzett, eléggé bizonyítja, hogy mily gyökeres átalakulásokon mentek keresztül a politikai nézetek kettős dunai birodalmunkban. Ekkor mondja még valaki azt: „nincs már semmi új a nap alatt!“ Különbön fölemlíti Andrássy gróf nagy előszeretelt a honvédség iránt. „Berlinben a fejedelmi találkozásnál folyvást a zsinoros honvéd diszruhában járt körül. A magyar katonai ruházatnak ezen különös kitüntetését egy osztrák (?) minisztertől némelyek rosz néven vették. Igaz, ott volt Bismarck példája, ki folyvást vértess egyenruhában járt-kelt; de neki elég oka volt arra, hogy a béke-tógát letegyje, mert jól tudta, hogy Berlinben egy öreg ur van, a kinek legjobban ugy lehet imponálni, ha folsarkantyuzva jelennek meg az audientán. Ily fölvezte azonban tudtukkal Andrássy gróft nem ösztöngézte a katonai egyenruha fölvetelére.“

Sajtóhiba. A „Kol. Közlöny“ novemb. 7-diki számában megjelent „Hálányilatkozat“ című közleményben néhány lényes sajtóhiba csuszott be és pedig 3-ik oldal 3-ik sor „heves Orfo helyett: kevés Orfo; 7-ik sor tómasz helyett: támasz; 27-ik sor Gervásy helyett: Gervay; alább Keresztes helyett: Keresztey olvasandó

Xantus János, erdélyi környában f. hó 5-én N-Szebenbe érkezett, s ott nagyon szívélyesen fogadtatt. Estve a „Magyar korona“ vendéglőben tiszteletére kis estély rendeztetett, melyen mintegy 40 személy vett részt. A vilákiállításra szánt ethnographiai gyűjteményét jelenleg a Királyföld ipartárgyaival akarja gazdagítani, minnek keresztülvitelére a n.-szebent kiállítási bizottmány készségesen kezet nyujtott.

A torna és vívóda intézetet deszakerítéssel vétele körül; azonban előrésze vagy is homlokzata szabadon marad.

Pályázat. Sz. 3082. — 1872. A nagy-szebent kir. katolikus Teréz-árvaházban egy elemi tanító állomás 450 frt fizetés, szabad szállás és nyugdíj jogosultsággal betöltendő. A kinevezendő tanító köteles az intézeti főelemi tanórában mint osztály- és énektanító működni, az intézeti templomban az organista teendőit végezni és a körülményekhez képest a növendékek intézeti nevelésében is közvelelni részt venni. Folyamodni óhajtok kiktől a törvényszabta képzettség, valamint a magyar és német nyelvbent tökéletes jártasság is megkívánatik, kellően felszerelt folyamodványokat idei December 1-ig az alóirt hatósághoz nyujthatják be. Károlyfehérvárt 1873 nov 1-én. Az erdélyi püspöki hatóság.

Salvator Rosa világhírű tájfestő tanulmány könyve az esztergomi főegyházi nagy könyvtárban feltalaltott. A herceg-prímás e nagy műkincc bővebb megvizsgálására szakértő művészeket fog felkérni.

A „Kolozsvári Dalkör“ f. hó 9-re hirdett zártkörű dal- és táncünnepélye közbejött akadály miatt, f. hó 16-ra halasztottat. Figyelmeztetjük t. pártoló tagjainkat, hogy a még hátralévő ez évi negyedik rendes dalestély december hó folytán fog megtartatni; azonban már ezen rendkívüli estély alkalmával külön kedvezményben részesülnek, mennyiben a jelen estélyre a belépti jegyek ára pártoló tagok számára személyenként 50 kr., családjegy 3 személyre 1 frtban állapított meg; nem pártoló tagoknak pedig személyenként 1 frt,

családjegy 3 személyre 2 frt., több személyre 3 frt. A „Dalkör“ igazgató választmányának 1872. november hó 6-án tartott üléséből. Kolozsvárt, november 7-én. Kiadja: T. Nagy Imre, e. titkár.

Nemzeti színház.

Pénteken, nov. 8-án adatott „A fény árnyai“ Szigligetinek az akademia által a Teleki alapítványból 100 aranyval jutalmazott 5 felvonásos tragediája. — A darabot színházi közönségünk — ugy hisszük — már ismeri, az a jobb kivitelű magyar eredeti színművek közé tartozik, a melyről egyik ismerőnk azt mondá, hogy azt akár a bécsi várszínházban is lehetne adni.

Kovács Gyula (Nyárai Béla) ultrerozott egy kevéssé; bár egész játékból kitűnt a tanulmány, a szenvedélyvel, a lelkesedéssel és a művészi alkotás szándékával való játszani akarás, a 3-ik felvonás elején a rögeszme által kinzott férfiut, az embergyűlölet jól állítá elénk, az orvossal szemben tartott deklamatioja igen jól sikerült. Nemeth Irma k. a. (Charlotte marquisnő) ma is bebizonyítja, hogy színpadunk első rangu művésznője; az 1-ső felvonásban a francia marquisnőt ugyan nem láttuk benne, mert hisz ezt talán Szigliget maga sem akarta marquoizni; de igenis jól, természetüen festve láttuk a saloni élvekkert lelkesedő, elkényeztetett, bájai öntudatával bíró s egyedül hódításainak és piperejének élő nő. A salonnőt, az ünnepelt saizónairálynét nem láttuk; s igen sok természetességet, naivságot, melegséget tapasztaltunk egy a salon harcaiban megedzett s később oly borzalmas éles eszet és hidegvértséget mutató nőben. A 2-ik felvonásban e kiábrándulás házi jelenete oly híven volt visszatükrözve, hogy majdnem elfeledők, mikép a színházban vagyunk; de a következőkben, midőn férje rögeszmejét örültségő akarja fokozni s borzalmas szavai halását észleli — ha lehet még kitünőbb volt a művésznő. A végső felvonásban már kissé halványabban színezett. A közönség mind a művészt, mind méltó pályatársnőjét tapsokkal estöbbszöri kihívásokkal jutalmazá; e kitüntetésben részesült Mátrai ur (Báuhalmi) is, ki rövid szerepét ölethüen adta. Szentgyörgyi ur (Nyárai Péter) jó alak volt. Krasznai ur (Szenicezi) ezuttal szerepébe jobban beélt magát csakugy szerepét megint nem tudta, újból akadózott. Eichner k. a. (Matild) rövid naiv szerepében melegséget mutatott s érdeket tudott kelteni. A többi szereplők is — mintha ma miudayajok jutalomjátéka lett volna — igyekeztek kitenni marukért; a dekoratio is, főleg a darab elején, meglehetősen volt és így a szép számmal megjelent közönség meglegedve távozhatott.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről.

November 7-ről. 5% metaliques 65.90
5% nemzeti kölcsön 70.25. 1860-ki államkölcsön 102.50. Bankrészevények 990. Hétlétszévények 335.10 London 107.80. Ezüst 106.75. Cs. kir. arany 5.10. 20 frankos arany 8.61 1/2

Földtehermentesítési kötvények: Magyar 80 — Temesi 78.50. Erdélyi 76.25. Horv. Szlavon

Felelős szerkesztő Sándor János.

NYILTTÉR.

Egy angol, francia és német nyelvtanár.

ki az oxfordi egyetemen kit rendes tanár hosszabb ideig működött s erről kitűnő bizonyítványai vannak, kész leczkéket adni az angol, francia és német nyelvből. Tanrendszere szerint hat hó alatt bár melyik nyelven meg lehet tanulni írni, olvasni és beszélni.

Tanórák:

az angol nyelvből: kedd, esütörtök és szombat d. e. 10—11, d. u. 2—3 óráig;
a franciaiból: esütörtök és szombat d. e. 9—10, d. u. 3—4 óráig;
a németből: hétfő, szerda és péntek d. e. 9—10, d. u. 3—4 óráig.

Hivatalnokok és egyetemi polgárok számára tanórák d. u. 6—7-ig.

Havonként 8 lecke 5 forint.
E felett az angol nyelvből külön tanfolyamot is nyit hétfőn, szerdán és szombaton estve 7—8 óráig.

Értekezni lehet „Nemzeti szálloda“ 11. szám alatt és a lapot szerkesztőségénél. Levelek K. K. B. czim alatt.

Nyiltér.

Fog- és szájorvos Máthé Domokos

„Rubin“ fogtisztító-szere

a legjobb szer a fogak napontai tisztítására, a foghús erősítésére és az oly ártalmas fogkö (borkő) képződés megszüntetésére.

Ezen készítmény fölül több nevezetes bécs orvos elismerést nyilvántotta.

Egy diszes ércdoboznak ára 1 frt.
Egyedüli főraktár Csapó Sándor unál Kolozsvárt.

¹⁸⁵⁾ I. Gerlach: Tage-Buch. 143—144. II. v. ö. u. o. Ungnad 1575. decz. 23-ki levelével. 135. I.

40 huzásra

évenként,
melyek közt:

- 3 főnyeremény a 250,000 forint.
- 1 " " a 220,000 "
- 7 " " a 200,000 "
- 1 " " a 150,000 "
- 1 " " a 110,000 "

és még sok 60,000, 50,000, 40,000, 30,000 sat. ftrós nyeremény van, nyerni egy részletjeggyel!

A csoportu játéktársulatunkban

18 résztvevő közt, 25 negyedéves és 6 forintnyi részletfizetés mellett. Ezen kedvelt csoportban megvan minden Ausztriában létező állam-és magán-kölcsön sorsjegy, a melyek tőzsdeszertintű értéke a teljes befizetés után a résztvevők közt közpénzül el fog osztatni. A törvényes okmány-bélyeg egyszer mindenkorra 99 krt. tesz.

Mindjárt az első negyedéves és 6 forintnyi részlet befizetése után.

a magyar kölcsön sorsjegyek huzására november 15-én, az 1864 és 1839-beliekre december 1-én, a hitel-és triestiekre január 2-án sat. játszik minden résztvevő.

Az 1839-ki főnyereményt 1871 szeptember 1-én.

Az 1864-ki főnyereményt 1870 szeptember 1-én nálunk nyerték játéktársulatban részletfizetés mellett.

Az osztrák Industrial-Bank váltó irodája,

ezelőtt

Fürst Eduárd.

Bécs, Istvánér.

(604)

3-8

80 sorsjegyre

három milliónál

többre menő összes főnyeremény-nyel játszhatni mint résztvevő olcsó játéktársulatainkban.

20 darab töröksorsjegyre, 21 havi részlet a 5 ft., bélyeg 99 kr.; huzás decz. 1-én, főnyeremény 300,000 frank.

20 darab 1864-ki sorsjegyre, 24 havi részlet a 8 ft., bélyeg 1 ft. 30 kr.; huzás decz. 1-én, főnyer. 200,000 ft.

20 drb. 1839-ki ötdrész sorsjegyre 28 havi részlet a 8 ft., bélyeg 2 ft. 55 kr. huzás decz. 1-én főnyer. 220,000 ft.

20 darab hitel-sorsjegyre, 24 havi részlet a 10 ft., bélyeg 2 ft. 55 kr.; huzás január 1-én, főnyeremény 200,000 ft.

Az 1839-ki sorsjegyeknek akkor aztán még csak 4 huzása lesz, s miután addig minden sorsjegynek ki kell huzatni a nyeresé esélye rendkívül nagy. Az első havi részletek és bélyegilleték befizetése után, megkapják a résztvevők a részletjegyeket. A megrendelés, valamint a további részletfizetések postai utalvány által történhetnek.

A befizetés tartama alatt minden huzásra játszanak a résztvevők, s annak befejezése után kapnak egy eredeti 1864-ki, egy török-, egy Credit- és 1839-ki sorsjegyet.

Az osztrák Industrial-Bank váltó irodája,

ezelőtt

Fürst Eduárd,

Bécs, Istvánér.

(605)

3-5

Demjén László

m. k. egyetemi könyvtárosnál Kolozsvártt megjelent és általa minden könyvkereskedésben kapható:

Kolozsvár története.

Oklevéltárral. (1.) Ős-, 6- és középkor. (513. Kr. e. — 1540. Kr. u.)

Egy külön kötet világsító rajzokkal. (36 tábla.)

Irta Jakab Elek.

86-*

Ára 10 frt.

(327)

E minden tekintetben nagy, epochalis munkát itt hosszasan dicsérgetni és ajánlani feleslegesnek tartom, csak annyit kívánok megjegyezni, hogy Kolozsvár város és munka kiadásával magának maradandó emléket emelt. Siessen tehát a város értelmes t. közönsége, e munkát pártfogása alá venni és terjeszteti, hogy a nagyszorgalmu és szaktudós íróba minél több kedvet öntsön e munka folytatására, melynek legérdekesebb része az utjabbkor története lesz. A ki megszerezte magának ezen 3 részből álló első kötetet, az bizonyára érdekel fogja lapozgatni és benne buvárkodni, s a folytatását minden áron megszerezi magának.

Szekely oklevéltár.

Kiadja a m. történelmi társulat kolozsvári bizottsága,

szerkesztette

Szabó Károly.

I. kötet 1211 — 1519. 1872 Ára 2 forint.

TEMETKEZÉSI INTÉZET

Entreprise des pompes funebres

egy évi működése alatt teljesen be bizonyította, hogy városunknak diszére, a t. cz. közönségnek hasznára van. Az intézet főállása óta **temetkezéseink díszesebbek s jóval kevesebbe kerülnek**, mi az által lett elérve, hogy az intézet saját begyakorlott személyzetet, fogatokat, különböző gyász-szekereket, fa- és érc-koporsót s egyéb

gyász kellékekből raktárt tart,

hogy mennyire kiérdemeltük a t. cz. közönség bizalmát, mutatja az, hogy helyt és vidéken minden nagyobb szerű temetést intézetünk végezett.

A rendes temetések 25, 50, 100, 150, 200, 300 és 400 forintosok — azonban ezen dijszabályzattal tetszés szerinti eltérés eszközölthetik s kívánatra **drágább** vagy **olcsóbb** temetés is rendeztetik.

A felsorolt díjakért az intézet a dijszabály szerint koporsót, párnákat, lepedőt, mádráczot, szemtakarót, ravatalt, szoba diszitést, gyertyákat, egyházi szertartást, harangozást, szomorú jelentést, gyász és kísérő kocsikat, egyenruházott személyzetet, sirásatást és befedést szolgáltat ki, rendez és állít elő oly pontossággal, hogy a gyászoló család közreműködése legkevésbé sem lesz igénybe véve.

Érc- és fakoporsók felszerelve vagy a nélkül magára is szolgáltatnak ki gyári árbán.

Felvételi iroda: **Bogdán István** üzletében. Intézeti és raktári helyiség kül-tordautca a temető bójárásnál balra.

Kolozsvártt, október hó 1872.

A temetkezési intézet.

Bogdán István,
igazgató.